

Inside the World of the Sages

Nechama Goldman Barash Matan 2022-23

Hanina Ben Dosa: Pious Man to Miracle Maker to Devoted Servant

Lived in the generation following the destruction of Second Temple

<p>Avot 3:9 Rabbi Hanina ben Dosa said: anyone whose fear of sin precedes his wisdom, his wisdom is enduring, but anyone whose wisdom precedes his fear of sin, his wisdom is not enduring. He [also] used to say: anyone whose deeds exceed his wisdom, his wisdom is enduring, but anyone whose wisdom exceeds his deeds, his wisdom is not enduring.</p>	<p>אבות ג:ט רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת להכמתו, חכמתו מתקנתו. וכל שהכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקנתו. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקנתו. וכל שהכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקנתו.</p>
--	---

<p>Kohelet Raba 1 There was an incident involving Rabbi Hanina ben Dosa, who saw the residents of his city taking up vow offerings and gift offerings to Jerusalem. He said: Everyone is taking up vow offerings and gift offerings to Jerusalem; will I not take anything up? What did he do? He went out to the wilderness [outside] of his city and noticed a certain stone there. He broke it, he chiseled it, and he polished it. He said: I take it upon myself to bring it up to Jerusalem. He sought to hire laborers, and five people came before him. He said to them: ‘Will you take up this stone to Jerusalem for me?’ They said to him: ‘Give us five <i>sela</i> and we will take it up to Jerusalem.’ He sought to give it to them, but he did not have anything in his possession at that time. They left him and went on their way. The Holy One blessed be He arranged for five angels [to appear] to him in the guise of men. He said to them: ‘Will you take up this stone [to Jerusalem] for me?’ They said to him: ‘Give us five <i>sela</i> and we will take your stone up to Jerusalem for you, provided that you join us [in carrying the stone] with your hand and finger.’ He joined them with his hand and finger, and they found themselves standing in Jerusalem. He sought to give them their payment but he did not find them. He entered the Chamber of the Hewn Stone¹ <i>The seat of the Sanhedrin</i>. and asked after them. They said to him: ‘It appears that ministering angels took your stone up to Jerusalem,’ and they read this verse in his regard: “Have you seen a man diligent in his labor? He will stand before kings [<i>melakhim</i>].” Read, in his regard: “He will stand before angels [<i>malakhim</i>].”</p>	<p>קהלת רבא א דברי קהלת בן דוד מלה בירושלם, זה שאמר הכתוב ברוח הקדש על ידי שלמה מלה ישראל (משלי כב, כט): (חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתנצב, מעשה ברבי חנינא בן דוסא שראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר הפל מעלין לירושלים נדרים ונדבות ואני איני מעלה דבר, מה עשה, יצא למדברה של עירו וראה שם אבן אחת, ושבבה וסתתה ומרקה, ואמר הרי עלי להעלותה לירושלים, בקש לשפר לו פועלים, גנדמנו לו חמשה בני אדם, אמר להן מעלין לי אתם אבן זו לירושלים, אמרו לו תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלים אותה לירושלים, בקש לתן להם ולא נמצא בידו דבר לשעה, הניחוהו והלכו להם, זמן לו הקדוש ברוך הוא חמשה מלאכים בדמות בני אדם, אמר להם אתם מעלין לי אבן זו, אמרו לו תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלין לה אבנה לירושלים, ובלבד שתתן נדה ואצבע עמנו, נתן ידו ואצבעו עמהם ונמצאו עומדים בירושלים, בקש לתן להם שחרן ולא מצאו, נכנס ללשפת הגזית ושאל בשבילם, אמרו לו דומה שמלאכי השרת העלו אבנה לירושלים, וקראו עליו המקרא הזה: חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתנצב, קרי ביה לפני מלאכים יתנצב.</p>
---	---

<p>Rabbi Yudon ben Geira said: This Honi the Roof-Roller is the grandson of Honi the Roof-Roller who lived close to the destruction of the First Temple. He went out to his workers in the fields. While he was there it rained. He went into a cave and sat down, became drowsy and fell asleep and slept for 70 years until the first temple was destroyed and the second temple was rebuilt. After 70 years he awoke from his sleep. He went out from his cave and saw a changed world. A place that was a vineyard had become an olive grove. A place that was an olive grove had become a sown field. He asked, what is going on in the world. They said, do you not know what is going on in the world? He said, No.</p> <p>They said to him, Who are you? He said to them, Honi the Roof-Roller. They said to him: We have heard that when he would go into the courtyard of the Temple it would become light. He went into the courtyard and it became light. He applied to himself the verse "When the Lord brought back those who returned to Zion, we were like dreamers."</p>	<p>א"ר יודן גיריא הדין חונה המעגל בר בריה דחוני המעגל הוה סמיך לחרבן בית מוקדשא נפק לטורא לגבי פעליי עד דו תמן נחת מיטרא עאל ליה למערתא מן יתיב נם ודמך ליה ועבד שקיע בשינתיא שובעין שנין עד דחרב בית מוקדשא ואיתבני זמן תינינון. לסוף שובעין שנין איתער מן שינתיא נפק ליה מן מערתא וחמא עלמא מחלף זוויי דהוות כרמי' עבידא זייתין זוויי דהוות זייתין עבידא זרעו. שאל ליה למדינתא אמר לון מה קלא בעלמא אמרון ליה ולית את ידע מה קלא בעלמא אמר לון לא. אמרין ליה מאן את אמר לון חוני המעגל. אמרון ליה שמענן דהוה עליל לעזרה והיא מנהרה עאל ואנהרת וקרא על גרמיה [תהילים קכו א] בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים</p>
--	--

<p>Taanit 24b-25a</p> <p>The Gemara tells another story about prayer for rain. Rabbi Hanina ben Dosa was traveling along a road when it began to rain. He said before God: Master of the Universe, the entire world is comfortable, because they needed rain, but Hanina is suffering, as he is getting wet. The rain ceased. When he arrived at his home, he said before God: Master of the Universe, the entire world is suffering that the rain stopped, and Hanina is comfortable? The rain began to come again.</p> <p>.....</p> <p>§ The Gemara continues to discuss the righteous Rabbi Hanina ben Dosa and the wonders he performed. Rav Yehuda said that Rav said: Each and every day a Divine Voice emerges from Mount Horeb and says: The entire world is sustained by the merit of My son Hanina ben Dosa, and yet for Hanina, My son, a kav of carobs, a very small amount of inferior food, is sufficient to sustain him for an entire week, from one Shabbat eve to the next Shabbat eve. The Gemara relates: Rabbi Hanina ben Dosa's</p>	<p>תענית כד:-כה.</p> <p>אמר רב יהודה אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם פולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני דיו בקב תרובים מערב שבת לערב שבת. הנה רגילא דביתהו למיתמא תנורא כל מעלי דשבתא ושדריא אקטרתא</p> <p>כ"ה א</p>
---	---

wife would heat the oven every Shabbat eve and create a great amount of smoke,

due to embarrassment, to make it appear that she was baking, despite the fact that there was no bread in her house. She had a certain evil neighbor who said to herself: Now, I know that they have nothing. What, then, is all this smoke? She went and knocked on the door to find out what was in the oven. Rabbi Hanina ben Dosa's wife was embarrassed, and she ascended to an inner room [inderona].

A miracle was performed for Rabbi Hanina ben Dosa's wife, as her neighbor saw the oven filled with bread and the kneading basin filled with dough. She said to Rabbi Hanina's wife, calling her by name: So-and-so, so-and-so, bring a shovel, as your bread is burning. She said to her neighbor: I too went inside for that very purpose.

[A tanna taught: She too had entered the inner room to bring a shovel, because she was accustomed to miracles and anticipated that one would occur to spare her embarrassment.]

The Gemara further relates: Rabbi Hanina's wife said to him: Until when will we continue to suffer this poverty? He said to her: What can we do? She responded: Pray for mercy that something will be given to you from Heaven. He prayed for mercy and something like the palm of a hand emerged and gave him one leg of a golden table. That night, his wife saw in a dream that in the future, i.e., in the World-to-Come, the righteous will eat at a golden table that has three legs, but she will be eating on a table that has two legs.

When she told her husband this story, he said to her: Are you content that everyone will eat at a complete table and we will eat at a defective table? She said to him: But what can we do? Pray for mercy, that the leg of the golden table should be taken from you. He prayed for mercy, and it was taken from him. A tanna taught in a baraita: The last miracle was greater than the first, as it is learned as a tradition that Heaven gives but does not take back.

The Gemara relates that one Shabbat evening, Rabbi Hanina ben Dosa saw that his daughter was sad. He said to her: My daughter, why are you sad? She said to him: I confused a vessel of vinegar for a vessel of oil and I lit the Shabbat lamp with vinegar. Soon the lamp will be extinguished and we will be left in the dark.

משום כיוסופא. הנה לה הך שייבבתא בישתא, אמרה: מכדי דענא דלית להו ולא מידי, מאי כולי האי? אזלא וטרפא אבבא, איכספא ועיילא לאינדרונא ,

איתעביד לה גסא דחזינא לתנוורא מלא לקמא ואננא מלא לישא, אמרה לה: פלגינא, פלגינא! אייתי מסא, דקא חריף לקמיה. אמרה לה: אף אנא להכי עיילי. תנא: אף היא להביא מרדה נכנסה, מפני שמלומדת בנסים .

אמרה ליה דבייתהו: עד אימת גזייל ונצטער כולי האי? אמר לה: מאי נעביד? בעי רחמי דניתבו לך מידי. בעא רחמי, יצתה כמין פיסת ד' ויהבו ליה חד כרעא דפתורא דדחבא. חזינא בקלמא, עתידי צדיקי דאכלי אפתורא דדחבא דאית ליה תלת כרעי, ואיהו — אפתורא דתרי כרעי .

אמר לה: גיחא לך דמוכל אכלי כולי עלמא אפתורא דמשלם ואנן אפתורא דמחסר. אמרה ליה: ומאי נעביד? בעי רחמי דנשקלינהו מינה. בעי רחמי ונשקלוהו. תנא: גדול הנה נס אחרון יותר מן הראשון. דגמירי, דמיהב יתבי מישקל לא שקלי .

חד בי שמישי חזייה לכרתיה דהוות עצבא, אמר לה: בתי אמאי עצבת? אמרה ליה: פלי של חומץ נתסלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת. אמר לה: בתי, מאי אכפת לך? מי שצמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק. תנא:

<p>He said to her: My daughter, what are you concerned about? He Who said to the oil that it should burn can say to the vinegar that it should burn. A tanna taught: That lamp burned continuously the entire day, until they brought from it light for havdala.</p> <p>Rabbi Ḥanina ben Dosa had some goats. His neighbors said to him: Your goats are damaging our property by eating in our fields. He said to them: If they are causing damage, let them be eaten by bears. But if they are not eating your property, let each of them, this evening, bring a bear impaled between its horns. That evening, each one brought in a bear impaled between its horns.</p>	<p>הָיָה דוֹלֵק וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּפִלּוֹ, עַד שֶׁהֵבִיאוּ מִמֶּנּוּ אוֹר לְהַבְדֵּלָהּ .</p> <p>רַבִּי חֲנִינְיָ בֶן דּוּסָא הָיוּ לֵיהּ הֶנְדָּ עֵינָיו, אָמְרוּ לֵיהּ: קָא מְפָסְדֵן. אָמַר: אִי קָא מְפָסְדֵן — גִּיכְלִינְהוּ דוֹבִי, נְאִי לָא — פֶּל חֲדָא וְחֲדָא פְתִי לְאוֹרְתָא דִּבְבָא בְּקַרְנֵיהּ. לְאוֹרְתָא אֲנִימִי פֶל חֲדָא וְחֲדָא דִּבְבָא בְּקַרְנֵיהּ .</p>
---	--

Honi's Grandson: What Happens Next?

<p>The Gemara relates another story, this time about Ḥoni HaMe'aggel's descendants, who were also renowned for their righteous deeds. Abba Ḥilkiyya was the son of Ḥoni HaMe'aggel's son. And when the world was in need of rain they would send Sages to him, and he would pray for mercy, and rain would fall. Once the world was in need of rain, and the Sages sent a pair of Sages to him so that he would pray for mercy and rain would fall. They went to his house but they did not find him there. They went to the field and found him hoeing the ground. They greeted him, but he did not return their greetings. Toward evening, as he was gathering firewood, he placed the wood and hoe on one shoulder and his cloak on the other shoulder. Along the entire way he did not wear his shoes, but when he reached water he put on his shoes. When he reached an area filled with shrubs and thorns he lifted up his clothes. When he reached the city, his wife came out to greet him, adorned with finery. When he reached his house, his wife entered first, he entered afterward, and afterward the two Sages entered. He sat and ate bread, but he did not say to the Sages: Come and eat, as was customary and polite. He divided bread to his children; to the elder child he gave one piece and to the younger one he gave two. Abba Ḥilkiyya said to his wife: I know that these Sages have come due to the rain. Let us go up to the roof and pray for mercy. Perhaps the Holy One, Blessed be He, will be appeased, and it will rain, and we will not receive credit ourselves for the rainfall. They went up to the roof. He stood</p>	<p>אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל הוה וכי מצטריך עלמא למיטרא הוו משדרי רבנן לגביה ובעי רחמי ואתי מיטרא זימנא חדא איצטריך עלמא למיטרא שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעי רחמי דניתי מיטרא אזול לביתה ולא אשכחוהו אזול בדברא ואשכחוהו דהוה קא רפיק יהבו ליה שלמא</p> <p>כ"ג ב</p> <p>ולא אסבר להו אפיה בפניא כי הוה מנקט ציבי דרא ציבי ומרא בחד כתפא וגלימא בחד כתפא כולה אורחא לא סיים מסאני כי מטי למיא סיים מסאניה כי מטא להיזמי והיגי דלינהו למניה כי מטא למתא נפקה דביתהו לאפיה כי מיקשטא כי מטא לביתהו עלת דביתהו ברישא והדר עייל איהו והדר עיילי רבנן יתיב וכריך ריפתא ולא אמר להו לרבנן תו כרוכו פלג ריפתא לינוקי לקשישא חדא ולזוטרא תרי</p>
---	---

in one corner and she stood in the other corner. Clouds began to form on that side where his wife stood. When he descended, he said to the Sages: Why have the Sages come? They said to him: The other Sages have sent us to the Master, so that you should pray for mercy for rain. He said to them: Blessed is God, Who did not require you to petition Abba Hilkkiyya, as the sky has filled with clouds and rain is certainly on its way.

They said to him: **We know that the rain has come on the Master's account. However, let the Master please say and explain to us these aspects of your behavior that are puzzling to us: What is the reason that when we greeted the Master, the Master did not return our greeting? He said to them: I am a day laborer, hired for the day, and I said to myself that I may not delay my work to answer you.**

They further inquired: **And what is the reason that the Master carried the firewood on one shoulder and his cloak on the other shoulder? He said to them: It was a borrowed robe. I borrowed it for this purpose, to wear it, and I did not borrow it for that purpose, to place wood on it.**

The Sages continued to ask Abba Hilkkiyya about his unusual behavior. **What is the reason that the entire way the Master did not wear his shoes, but when he reached water he put on his shoes? He said to them: The entire way I can see and take care where I walk, and therefore there is no need for me to wear out my shoes, but in the water I cannot see. Therefore, I put on my shoes to avoid hurting myself. They asked: What is the reason that when the Master reached shrubs and thorns, he lifted up his clothes? He said to them: This flesh will heal if it is scratched by thorns, but this garment will not heal if it is torn.**

They further inquired: **What is the reason that when the Master reached the city, the Master's wife came out adorned in her finery? He said to them: She dresses that way so that when I walk through the city I will not set my eyes upon another woman. They asked: What is the reason that she entered first, and afterward the Master entered, and only afterward we entered? He said to them: Because you have not been checked by me. I cannot be sure how you will act, and therefore I did not want you to be alone with my wife.**

The Sages were not done with their questions. **What is the reason that when the Master ate bread, you did not say to us: Come and eat? He replied: Because there is not enough bread for guests, and I said to myself that I should not gain credit from the Sages for nothing, by offering you food I cannot serve you. They asked: What is the reason that the Master**

אמר לה לדביתהו ידענא דרבנן משום מיטרא קא אתו ניסק לאיגרא וניבעי רחמי אפשר דמרצי הקדוש ברוך הוא וייתי מיטרא ולא נחזיק טיבותא לנפשין סקו לאיגרא קם איהו בחדא זויטא ואיהי בחדא זויטא קדים סלוק ענני מהך זויטא דדביתהו כי נחית אמר להו אמאי אתו רבנן אמרו ליה שדרי לן רבנן לגבי דמר למיבעי רחמי אמטרא אמר להו ברוך המקום שלא הצריך אתכם לאבא חלקיה

אמרו ליה ידעינן דמיטרא מחמת מר הוא דאתא אלא לימא לן מר הני מילי דתמיהא לן מאי טעמא כי יהיבנא למר שלמא לא אסבר לן מר אפיה אמר להו שכיר יום הואי ואמינא לא איפגר ומאי טעמא דרא מר ציבי אחד כתפיה וגלימא אחד כתפיה אמר להו טלית שאולה היתה להכי שאלי ולהכי לא שאלי

מאי טעמא כולה אורחא לא סיים מר מסאניה וכי מטי למיא סיים מסאניה אמר להו כולה אורחא חזינא במיא לא קא חזינא מאי טעמא כי מטא מר להיזמי והיגי דלינהו למניה אמר להו זה מעלה ארוכה וזה אינה מעלה ארוכה מאי טעמא כי מטא מר למתא נפקא דביתהו דמר כי מיקשטא אמר להו כדי שלא אתן עיני באשה אחרת מאי טעמא עיילא היא ברישא והדר עייל מר אבתרה והדר עיילינן אנן אמר להו משום דלא בדקיתו לי

מאי טעמא כי כריך מר ריפתא לא אמר לן איתו כרוכו משום דלא נפישא ריפתא ואמינא לא אחזיק בהו ברבנן טיבותא בחנם מאי טעמא יהיב מר לינוקא קשישא חדא ריפתא ולזוטרא תרי אמר להו האי קאי בביתא והאי יתיב בבי כנישתא

ומאי טעמא קדים סלוק ענני מהך זויטא דהוות קיימא דביתהו דמר לעננא דידיה משום דאיתתא שכיחא בביתא ויהבא ריפתא לענני ומקרבא הנייתה ואנא יהיבנא זוזא ולא מקרבא הנייתה אי נמי הנהו ביריוני דהוו בשיבבותן אנא בעי רחמי דלימותו והיא בעיא רחמי דליהדרו בתיובתא ואהדרו

gave the older child one piece of bread and the younger child two? He said to them: This older child stays at home, and if he is hungry he can eat at any time, **but this younger child sits and studies in the synagogue,** and therefore he is hungrier.

The two Sages had one final set of queries for Abba Hilkīyya. **And what is the reason that the clouds began to form on that side where the Master's wife stood** before your own side? He explained: **Because my wife is frequently at home, and she gives bread to the poor, and therefore her provision of benefit to the needy is immediate,** i.e., soon after the rains fall she is able to provide the needy with provisions. Accordingly, her prayers are answered without delay. In contrast, **I give money to the poor, and consequently, the benefit of my gift is not immediate,** i.e., it takes a lot of time before the rainfall results in my ability to give money to the poor. **Alternatively,** her prayers may have been answered first because when **certain hooligans [biryonei] were living in our neighborhood, I prayed that they should die, but she prayed that they should repent. And indeed, they repented.**

The Gemara relates another story about a descendant of Ḥoni HaMe'aggel. **Ḥanan HaNeḥba was the son of Ḥoni HaMe'aggel's daughter. When the world was in need of rain, the Sages would send schoolchildren to him, and they would grab him by the hem of his cloak and say to him: Father, Father, give us rain. He said before the Holy One, Blessed be He: Master of the Universe, act on behalf of these children, who cannot distinguish between their Father in Heaven, Who can provide rain, and the father who cannot provide rain.** The Gemara asks: **And why was he called Ḥanan HaNeḥba? Because he would hide [maḥbi] himself in the lavatory** so that people would not bestow honor upon him.

חנן הנחבא בר ברתיה דחוני המעגל הוה כי מצטריך עלמא למיטרא הוּוּ משדרי רבנן ינוקי דבי רב לגביה ונקטי ליה בשיפולי גלימיה ואמרו ליה אבא אבא הב לן מיטרא אמר לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם עשה בשביל אלו שאין מכירין בין אבא דיהיב מיטרא לאבא דלא יהיב מיטרא ואמאי קרי ליה חנן הנחבא מפני שהיה מחביא עצמו בבית הכסא

Avot deRabbi Natan recension A, ch. 8

There is a story that Rabbi Hanina ben Dosa's donkey was stolen by robbers. They put it in the courtyard and placed straw, barley, and water in front of it, but it would not eat or drink. They said: How can we leave it here? It will just die and rot in the courtyard. So they opened the door and put the animal outside, and it started walking and kept going until it reached [the home of] Rabbi Hanina ben Dosa. When it got there, his son heard it braying. He said: Father, isn't this voice is like the voice of our animal? He said: Son, open the door for it, for it is clearly dying of hunger. He got up and opened the door, and put straw and barley and water in front of it, and

אבות דרבי נתן א, פרק ח

מעשה בחמורו של ר"ח בן דוסא שגנבוהו לסטים וחבשו את החמור בחצר והניחו לו תבן ושעורין ומים ולא היה אוכל ושותה. אמרו למה אנו מניחין אותו שימות ויבאיש לנו את החצר עמדו ופתחו לה את הדלת והוציאוה והיתה מושכת והולכת עד שהגיעה אצל ר' חנינא בן דוסא כיון שהגיעה אצלו שמע בנו קולה א"ל אבא דומה קולה לקול בהמתנו א"ל בני פתח לה את הדלת שכבר מתה ברעב עמד ופתח לה הדלת והניח לה תבן ושעורים ומים והיתה אוכלת ושותה. לפיכך אמרו כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים כך בהמתן חסידות כמותן:

<p>it ate and drank. That is why they say: Just as the early righteous people were pious, so too were their animals.”</p>	
<p>Babylonian Talmud Taanit 23a</p> <p>R. Johanan said: This righteous man [Honi] was throughout the whole of his life troubled about the meaning of the verse, A Song of Ascents, When the Lord brought back those that returned to Zion, we were like unto them that dream. Is it possible for a man to dream continuously for seventy years? One day he was journeying on the road and he saw a man planting a carob tree; he asked him, How long does it take [for this tree] to bear fruit? The man replied: Seventy years. He then further asked him: Are you certain that you will live another seventy years? The man replied: I found [ready grown] carob trees in the world; as my forefathers planted these for me so I too plant these for my children.</p> <p>Honi sat down to have a meal and sleep overcame him. As he slept a rocky formation enclosed upon him which hid him from sight and he continued to sleep for seventy years. When he awoke he saw a man gathering the fruit of the carob tree and he asked him, Are you the man who planted the tree? The man replied: I am his grandson. Thereupon he exclaimed: It is clear that I slept for seventy years. He then caught sight of his ass who had given birth to several generations of mules; and he returned home. He there enquired, Is the son of Honi the Circle-Drawer still alive? The people answered him, His son is no more, but his grandson is still living. Thereupon he said to them: I am Honi the Circle-Drawer, but no one would believe him. He then repaired to the Beth Hamidrash and there he overheard the scholars say, The law is as clear to us as in the days of Honi the Circle-Drawer, for whenever he came to the Beth Hamidrash he would settle for the scholars any difficulty that they had. Whereupon he called out, I am he; but the scholars would not believe him nor did they give him the honour due to him. This hurt him greatly and he prayed [for death] and he died.</p> <p>Raba said: Hence the saying, Either companionship or death.</p>	<p>תלמוד בבלי מסכת תענית דף כג עמוד א</p> <p>אמר רבי יוחנן: כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא זה שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. אמר: מי איכא דניים שבעין שנין בחלמא? יומא חד הוה אזל באורחא, חזייה להווא גברא דהוה נטע חרובא, אמר ליה: האי, עד כמה שנין טעין? - אמר ליה: עד שבעין שנין. - אמר ליה: פשיטא לך דחייית שבעין שנין? - אמר ליה: האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתי, כי היכי דשתלי לי אבהתי - שתלי נמי לבראי. יתיב, קא כריך ריפתא, אתא ליה שינתא, נים. אהדרא ליה משוניתא, איכסי מעינא, ונים שבעין שנין. כי קם חזייה להווא גברא דהווא קא מלקט מינייהו. אמר ליה: את הוא דשתלתי? - אמר ליה: בר בריה אנא. אמר ליה: שמע מינה דניימי שבעין שנין. חזא לחמריה דאתיילידא ליה רמכי רמכי. אזל לביתה, אמר להו: בריה דחוני המעגל מי קיים? - אמרו ליה: בריה ליתא, בר בריה איתא. אמר להו: אנא חוני המעגל. לא הימנוהו. אזל לבית המדרש, שמעינהו לרבנן דקאמרי: נהירן שמעתתין כבשני חוני המעגל, דכי הוי עייל לבית מדרשא, כל קושיא דהווא להו לרבנן הוה מפרק להו. אמר להו: אנא ניהו, ולא הימנוהו, ולא עבדי ליה יקרא כדמבעי ליה, חלש דעתיה, בעי רחמי ומית. אמר רבא, היינו דאמרי אינשי: או חברותא או מיתותא.</p>

<p>Tosefta Berakhot 3:20 [If a person] was standing and praying [Shemoneh Esreh] in a main road or on a plaza he may move [out of the way] for a donkey, or a donkey driver [who is walking behind a donkey], or a potter [who is selling pots], and he does not stop [his prayer of Shemoneh Esreh]. They said [a story] about Rabbi Chaninah Ben Dosa that [one day] he was standing and praying [Shemoneh Esreh]. [Suddenly] he was bitten by an Arod (snake), but he did not stop praying. [Later] his students went and found [the Arod] dead on top of [the opening to] his hole. They said, “Woe to the man who was bitten by an Arod, woe to an Arod who has bitten Ben Dosa.”</p>	<p>תוספתא ברכות ג:כ היה עומד בסרטיא ובפלטיא והרי זה עובר פני חמור ופני חמר ופני קדר אינו מפסיק אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל נשכו ערוד ולא הפסיק הלכו תלמידיו ומצאו מת ע"פ חורו אמרו אוי לו לאדם שנשכו ערוד אוי לו לערוד שנשכו לבן דוסא.</p>
--	--

<p>Berakhot 33b</p> <p>With regard to the praise for one who prays and need not fear even a snake, the Sages taught: There was an incident in one place where an arvad was harming the people. They came and told Rabbi Hanina ben Dosa and asked for his help. He told them: Show me the hole of the arvad. They showed him its hole. He placed his heel over the mouth of the hole and the arvad came out and bit him, and died.</p> <p>Rabbi Hanina ben Dosa placed the arvad over his shoulder and brought it to the study hall. He said to those assembled there: See, my sons, it is not the arvad that kills a person, rather transgression kills a person. The <i>arvad</i> has no power over one who is free of transgression.</p> <p>At that moment the Sages said: Woe unto the person who was attacked by an arvad and woe unto the arvad that was attacked by Rabbi Hanina ben Dosa....</p> <p>Tangentially, the Gemara cites an additional statement by Rabbi Hanina concerning principles of faith. And Rabbi Hanina said: Everything is in the hands of Heaven, except for fear of Heaven. Man has free will to serve God or not, as it is stated: “And now Israel, what does the Lord your God ask of you other than to fear the Lord your God, to walk in all of His ways, to love Him and to serve the Lord your God with all your heart and with all your soul” (Deuteronomy 10:12). The Lord asks man to perform these matters because ultimately, the choice is in his hands.</p> <p>Having mentioned Rabbi Hanina ben Dosa in our mishna, the Gemara proceeds to further praise the efficacy of his prayer: The Sages</p>	<p>ברכות לג: תני רבנן: מעשה במקום אחד שהיה ערוד, והיה מזיק את הבריות. באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא. אמר להם: הראו לי את חורו! הראוהו את חורו. נתן עקבו על פי החור, יצא ונשכו — ומת אותו ערוד. נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש. אמר להם: ראו בני, אין ערוד ממית, אלא החטא ממית. באותה שעה אמרו: אוי לו לאדם שפגע בו ערוד, ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא. ואמר רבי חנינא: הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. שנאמר: “ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה”.</p>
---	---

<p>taught: There was an incident where Rabban Gamliel's son fell ill. Rabban Gamliel dispatched two scholars to Rabbi Hanina ben Dosa to pray for mercy and healing on his behalf. When Rabbi Hanina ben Dosa saw them approaching, he went up to the attic on the roof of his house and prayed for mercy on his behalf. Upon his descent, he said to the messengers: You may go and return to Rabban Gamliel, as the fever has already left his son and he has been healed. The messengers asked him: How do you know? Are you a prophet? He replied to them: I am neither a prophet nor son of a prophet (see Amos 7:14), but I have received a tradition with regard to this indication: If my prayer is fluent in my mouth as I recite it and there are no errors, I know that my prayer is accepted. And if not, I know that my prayer is rejected. The Gemara relates that these messengers sat and wrote and approximated that precise moment when Rabbi Hanina ben Dosa told them this. When they came before Rabban Gamliel and related all that had happened and showed him what they had written, Rabban Gamliel said to them: I swear by the Temple service that in the time you wrote you were neither earlier or later; rather, this is how the event transpired: Precisely at that moment his fever broke and he asked us for water to drink.</p> <p>And there was another incident involving Rabbi Hanina ben Dosa, who went to study Torah before Rabbi Yoḥanan ben Zakkai, and Rabbi Yoḥanan's son fell ill. He said to him: Hanina, my son, pray for mercy on behalf of my son so that he will live. Rabbi Hanina ben Dosa placed his head between his knees in order to meditate and prayed for mercy upon his behalf, and Rabbi Yoḥanan ben Zakkai's son lived. Rabbi Yoḥanan ben Zakkai said about himself: Had ben Zakkai stuck his head between his knees throughout the entire day, they would have paid him no attention. His wife said to him: And is Hanina greater than you? He replied to her: No, but his prayer is better received than my own because he is like a servant before the King, and as such he is able to enter before the King and make various requests at all times. I, on the other hand, am like a minister before the King, and I can enter only when invited and can make requests only with regard to especially significant matters.</p>	<p>תנו רבנן: מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל. שגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים. כיון שראו אותם, עלה לעלייה, ובקש עליו רחמים. בירידתו אמר להם: לכו, שחלצתו חמה. אמרו לו: וכי נביא אתה?! אמר להן: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך מקובלני: אם שגורה תפילתי בפי — יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו — יודע אני שהוא מטורף. ושבו וכתבו וכווננו אותה שעה. וכשבאו אצל רבן גמליאל, אמר להן: העבודתה, לא חסרתם ולא הוטרמתם, אלא כך הנה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות.</p> <p>ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי. אמר לו: חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים, וחי. אמר רבי יוחנן בן זכאי: אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו — לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך? אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך.</p>
<p>Pesahim 112b</p> <p>One should not go out alone at night, neither on Tuesday nights nor on Shabbat nights, i.e.,</p>	<p>פסחים קיב:</p> <p>דחנינא: לא יצא יחידי בלילה, לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות, מפני שאגרת בת מחלתה, היא ושמונה עשרה רבוא</p>

<p>Friday nights, because the demon Agrat, daughter of Maḥalat, she and 180,000 angels of destruction go out at these times. And as each and every one of them has permission to destroy by itself, they are all the more dangerous when they go forth together.</p> <p>The Gemara states: Initially, these demons were present every day. Once Agrat, daughter of Maḥalat, met Rabbi Ḥanina ben Dosa and said to him: Had they not announced about you in the Heavens: Be careful of Ḥanina and his Torah, I would have placed you in danger. He said to her: If I am considered important in Heaven, I decree upon you that you should never travel through inhabited places. She said to him: I beg you, leave me a little space. He left for her Shabbat nights and Tuesday nights.</p>	<p>של מלאכי סבלה יוצאים, וכל אחד ואחד יש לו רשות לסבל בפני עצמו.</p> <p>מעיקרא הוּוּ שכיחי כולי יומא. זמנא חדא פגעיה ברבי חנינא בן דוסא, אמרה ליה: אי לאו דמקרון עלך ברקיע: "הזכרו בחנינא ובתורתו" — סכנתיה. אמר לה: אי חשיבנא ברקיע, גוזר אני עליך שלא תעבורי בישוב לעולם. אמרה ליה: במטותא מינך, שבק לי רנותא פורתא. שבק לה לילי שבתות ולילי רביעיות.</p>
--	---